

לימוד היומי דקה לתינו

יום	יום לחדש	יום מוהר"ן	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוהר"ן	מסנה ברוך ה"ו	שיבת הר"ן	שולחן ערוך אבן עזר
שבת	א'	נח:	לו	חורה	סה - סו	ט. י.	
א	ב'	נט:	לו	מג:	סו - סה	יא. יב.	
ב	ג'	נט:	לח	מד:	סט - ע	יג. יד.	
ג	ד'	ס:	לט	מד:	עא - עב	א. ב.	
ד	ה'	ס:	מ	מה:	עג - עד	ג. ד.	
ה	ו'	סא:	מא	מה:	עה - עו	ה. ו.	
ו	ז'	סא:	מב	חורה	עז - עח	ז. ח.	

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

261 | פרשת תזריע | א' ניסן תשפ"ב

דבר המערכת

"שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום" (שו"ע או"ח תכט, א). ימי ההכנה לפסח הוא הזמן לדרוש ולשאל ולברר את הלכות הפסח, ואם כך בהלכות ביעור חמץ ומצה בפשטות, ק"ו בן בנו של ק"ו בהלכות החמורות של קיום התורה (ראה לקו"ה נט"ו לסעודה ו, אא) - האיך להיפטר ממשוהו חמץ שבמח ולב, ואיך להמשיך על עצמנו את המיכלא דמיהמנותא ואת גאולת הנפש ממצריה הנוראים המקיפים עליה - שחיבים כבר מעתה לשאול ולדרוש ולהתכונן כראוי בלימוד בספרי הצדיק ותלמידיו הק', כדי שנוכל לקבלם כראוי בימי הפסח הבעל"ט.

פי בשמחה תצאו

הכנה לגאולת וישועת ישראל שנזכה בניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל. כי עיקר גאולת ישראל מן הגלות הוא על ידי השמחה, כמו שכתוב כי בשמחה תצאו" (ליקוטי הלכות, נפילת אפיים ד.ח). בפרשת החודש קיבלו ישראל את הכח לתקן פגימת הלבנה שמחסרת ומעלימה את התגלות מלכות ה' בעולם, ואשר מן נמשכת העצבות, ומשם שורש כל הפגם של אדם הראשון.

עדיין אנו עומדים בתוקפה של המלחמה בעמלק; "כל הארבעה פרשיות באים לתקן ולהשלים בחינת מלכות, ולהכניע מלכות המון עמלק, שהוא כנגד מלכות דקדושה" (ליקוטי הלכות, ד' פרשיות א). מתחילת חודש אדר אנו מכינים את הדרך לגאולה השלימה, שמתחילה מהכניעת המון עמלק ונשלמת בגאולת מצרים שבה כלולים כל הגלויות (ליקוטי מוהר"ן, ז). "כי גם פורים הוא בודאי הילוך ודרך לפסח" (שם, ח"ב עד).

זו גם היתה המצוה הראשונה בתורה, ושם זכו לשמחת המצוות שבכוחה ייצאו מן הגלות, וכפי שממשיך שם: "ועל כן מצות קידוש החודש היא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, כי עיקר מצות קידוש החודש, שהוא תיקון הירח, תלוי בשמחה, שזהו שורש כל המצוות שבתורה, בבחינת פקודי ה' ישרים משמחי לב. ועל כן נצטוו במצוה הזאת בשעת יציאת מצרים, כי עיקר יציאת מצרים הוא על ידי השמחה שעל ידי זה יוצאים מן הגלות".

אחת המלחמות העיקריות בעמלק היא המלחמה נגד העצבות. כל עיקר הגלות הגוף והנפש יסודם בעצבות, זהו עצם הגלות שהעצבות מרחיקה את האדם מבראו ואינה מניחה לו לשמוח בו ולדבקה בו, וכתוצאה מכך אכן מתעצם הגלות והריחוק ברוחניות ובגשמיות, ואז העצבות מתגברת וחוזר חלילה. ועל כך אין עצה אחרת מאשר להתגבר לשמוח בכל עוז בשמחת היהדות, וכפי שמגלה מוהר"ן: "עיקר החירות הוא על ידי השמחה בחינת כי בשמחה תצאו". כי הא בהא תליא, כל מה שהגלות מתגבר ח"ו כמו כן העצבות מתגבר, כי עיקר הגלות הוא העצבות שמתגבר על לב ישראל ואינה מנחת לשמוח, וכל מה שהעצבות מתגבר הגלות מתגבר, על כן צריכים להתגבר לשמוח נפשו בכל מיני עצות" (ליקוטי הלכות, הודאה ו, יא).

הבה נבין את עבודת החודש הזה כדי שנזכה גם אנו לגאולה פרטית וכללית. "ימי ניסן הם ימי תשובה כמו תשרי" (ליקוטי עצות, ע"פ ליקוטי מוהר"ן). כל החודש הזה כולו קדוש בקדושת ראש חודש (ליקוטי הלכות, ר"ח ג, א) ו"שורש התשובה הוא ראש חודש" (ליקוטי מוהר"ן, י). ו"עיקר התשובה הוא שמחה, לשמוח בה' מכל מקום שהוא" (עלים לתרופה, תל"ט). בחודש זה עלינו להמשיך ביתר שאת את השמחה שהיא המלחמה בעמלק ועל ידה יוצאים מגלות הנפש והגוף.

עמלק עומד נגדנו וזורק חיצונית עצבות מורעלים בלב כל אחד; "קליפת המון עמלק שהוא עיקר זוהמת הנפש, הוא בחינת עצבות ומרה שחורה שמתגברים בכל עת על ישראל ואינם מניחים אותם לשמוח, כי עיקר הסטרא אחרא הוא עצבות" (ליקוטי הלכות, נפילת אפיים ד, ד). הוא מבליט את הרע ומשכיח את הטוב, וכל זאת במטרה ברורה: הוא רוצה ללכדנו חלילה בגלות עמוקה ואיומה! שכן, כאשר האדם שקוע בעצבות הוא חרוק מקדושה חלילה, "כי עיקר פגם הקדושה הוא על ידי עצבות כידוע" (ליקוטי מוהר"ן, קסט), ומפגם זה נמשכים שאר כל הטומאות והגלויות ח"ו.

חז"ל (תענית כט) אומרים: "משנכנס אדר מרבנים בשמחה", ורש"י מפרש "ימי פורים ופסח שנעשו בו ניסים לישראל". השמחה ממשיכה את הניסים ומשברת את הגלות. זוהי התחלה וראשית לכל חדשי השנה לצאת משרוש הגלות שהיא העצבות שמביאה את פגמי הקדושה חלילה. כי "ניסן הוא בחינת תיקון הברית, ועל ידי שמחה ממשיכים קדושת ושמחת ניסן בכל השנה כולה וזוכים לתקן הברית" (ליקוטי עצות, פסח). מכח השמחה בניסן נזכה לשמוח כל השנה כולה "כי ניסן הוא ראש וכלליות כל החדשים, כמו שכתוב החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון" (ליקוטי הלכות, חדש ב, ד), ובכך נזכה לגאולת הנפש והגוף בשלמות.

זו היתה גם שורשה של גלות מצרים, שכוללת - כאמור - גם את גלותנו אנו, ועל כן המלחמה בעמלק הינה אותה מלחמה נגד גלות מצרים, אליה אנו נכנסים בחודש ניסן. "כי עיקר גלות מצרים היה על חטא אדם הראשון, שהוא בחינת פגם הקדושה כידוע, ועיקר חטא אדם הראשון היה שעי"ז המשיך עצבות, בחינת יגון ואנחה, שהוא סטרא דמותא, כמו שכתוב בעצבון תאכלנה. בעצבון היינו עצבות. ובשביל זה היה גלות ושעבוד מצרים, שעיקר הגלות והעבדות היא גם כן בחינת עצבות, שהוא בחינת עצבות ושעבוד" (ליקוטי הלכות, פריה ורביה ג, טו).

הבה נתחזק ונשמח בתוך עיצומו של הגלות, נתקן את פגימת הלבנה ונאמין שגם בעת הסתרה ה' אתנו ועמנו ואצלנו, ואף אם הגיעו מים עד נפש לתכלית הירידה, נזכור שה' נמצא גם שם והוא ממתין לנו ומושיט לנו יד רחומה לשוב בתשובה. וכפי שרבי נתן מברא את האמור בפרשתנו על ענין הנגעים, ש"בהרת כגריס טמא ופרחה בכולו טהור": "כי דוקא לפעמים כשכא לתכלית הירידה, אז הוא תכלית העליה ונמשך עליו טהרה ותיקון ממקום שנמשך עליו. כי אין חקר לתבונה ונמשך עליו טהרה ותיקון ממקום כשאדם בדיטא התחוננה מאד מאד והסטרא אחרא והטומאה מתפשטים עליו מאד ורוצין לבלעו לגמרי ח"ו, אז דייקא הוא יתברך מרחם עליו ושולח לו טהרה וסיוע מלעילא, כדי שיוכל להחיות את עצמו ולשוב אליו יתברך" (ליקוטי הלכות, שילוח הקן ד, יא).

וכשאנו באים להילחם נגד הרע הזה כדי לזכות לצאת לחירות, עיקר עמלנו צריך להיות: להמשיך את השמחה! וכפי שכותב שם מוהר"ן: "כשזכר לצאת מגלות מצרים, עיקר הגאולה היה על ידי בחינת השמחה, שמשם עיקר החירות, בבחינת כי בשמחה תצאו".

דורשי רשומות אמרו: 'קמח' ו'פסח' בגימטריא שמו של רבינו הקדוש, ומי שדואג שיתמלאו אסמיו ב'קמחא דפסחא' בגשמיות, צריך במידה יתירה לדאוג על 'קמח' של 'פסח' ברוחניות; שאורו של הצדיק יתחיל להאיר בלבו ובביתו, שלא להשאיר משהו שאור וחמץ, עצבות ועצלות, כפירות ופגמי אמונה בביתו, ושלא יראו ולא ימצאו ככל גבולו.

"אויף פסח וועט זיין - אמר מוהר"ן - ווי נעמט מען דעם פסח אליין". על הוצאות פסח נקווה שיהיה לנו, אבל איך נוטלים קדושת הפסח עצמו, את האמונה הבהירה, השמחה בה', והתחלת ההתקרבות להשי"ת מחדש.

רבינו הקדוש "דיבר בימי ניסן קודם פסח: כשבא הקיץ כל העשבים וכל הצמחים נתעוררים וחיים, ואז טוב ויפה מאד כשיוצאים לשוח בשדה שיחה זו תפילה ותחינה ותשוקה וגעגועים להשם יתברך, ואז כל שיח ושיח השדה המתחילים לחיות ולצמוח אז, כולם נכספים ונכללים בתוך שיחתו ותפילתו" (שיחות ה"ו, טז).

הבה נתחדש בשפיכת הנפש בימים אלו ביתר שאת, לזכות לכל השפע הרוחני הנשפע בימים קדושים אלו. וכמידת השקעתנו בהכנה הגשמית, נכין גם לבבנו אליו לזכות לגאולה שלימה.

העורכים

פניני אור

אמרות טהורות מרביה'ק ותלמידיו

שְׁמַעוּ פַּעַם אֶנְשֵׁי-שְׁלוֹמוֹנָה אֶת רַבִּי חֵיקֵל מִתְּפַלֵּל עַל הַצִּיצִיִן וְאָמַר: "אֲתֵם הֲרֵי אֲמַרְתֶּם שְׂאֵדִים שְׂאֵינוֹ לּוֹמַד וּמִסִּים אֶת כָּל הַשָּׁמַיִם, אֵין מֵאִיר עֲלֵינוּ צֶלֶם אֱלֹקִים, וּבְכֵן הִמְלִיצוּ טוֹב בְּעַד נִכְדֵי שְׂיִזְכוּ וְיִלְמְדוּ וְיִסְיְמוּ אֶת כָּל הַשָּׁמַיִם".

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות
3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 6:23 - ניין ההמה 6:22 - מוזיק"ש 8:49
צאת השבת 7:36 - צאה"ש לר"ת 8:16

להמשיך קדושת שבת על ששת ימי החול!

וביום השמיני ימול כשר ערלתו

הפעם הראשונה שבו עשו 'הבדלה' והמשיכו קדושת שבת לששת ימי החול, היה ביום השמיני לבריאת העולם - מוצאי שבת הראשון.

נמצא ש'יום השמיני' הוא סוד המשכת קדושת שבת לששת ימי החול. ולכן, יש מעלה מיוחדת ליום זה.

ואף את הברית מילה אין עושים אלא ביום השמיני, "כדי שיעבור עליו שבת (כמובא בדברי רבותינו זכונם לברכה), כי אי אפשר להכניע הרע שהוא הערלה מהאדם, עד שיעברו עליו שבעה ימים תחילה, שהם כנגד שבעת ימי בראשית שכולם נכללים בשבת. וביום השמיני, אז הוא בחינת המשכת קדושת שבעת ימי בראשית, שהם בחינת קדושת שבת, לימי החול, שהתחיל ביום השמיני ליצירה כ"ל, ועל כן אז דייקא מלין בשר ערלתו ומכניעין ומבדילין ממנו הרע שהוא הערלה, כדי להמשיך הקדושה על התינוק הנימול, שעיקר הקדושה הוא להמשיך קדושת העולם הבא שהוא קדושת שבת לזה העולם, שהוא בחינת ימי המעשה, שזה נעשה ביום השמיני דייקא" (ליקוטי הלכות, חול המועד ד, יא).

להיכלל ב'למעלה

מהזמן מתוך הזמן!

וביום השמיני ימול כשר ערלתו

תכלית האדם להיכלל בהשם יתברך שהוא 'למעלה מהזמן', אמנם אי אפשר לבוא לזה בשלימות אלא כשנמצאים בתוך גבולות הזמן, בעולם הזה, ומתוך זה עובדים את ה' ומקיימים מצוותיו עד שזוכים להידבק בו ולהיכלל ב'למעלה מהזמן'.

ולכן, אין מלים את התינוק אלא ביום השמיני, אחר שיעברו עליו שבעה ימי ערלה.

"שצריך שיעברו על הולד הנולד שבעה ימי ערלה, שהוא בחינת העדר הדעת, בחינת ערלה דחפאי על ברית, עננין דמכסין על עינין. שמשם עיקר אחיזת הזמן. ואחר כך דייקא חותכין הערלה ומעבירין הכסילות החופה על המח, ומשלימין דעתו, כדי שיוכל לזכות לבחינת 'למעלה מהזמן' שהוא התכלית.

"כי כן הדבר, כי אי אפשר להאדם לבוא לבחינת 'למעלה מהזמן' שהוא שלימות הדעת, עד שיעבור תחילה תחת הזמן, שהוא בחינת העדר הדעת, ויתנסה ויצטרף שם, ויזכה לקדש עצמו כראוי - אז יזכה על ידי הזמן דייקא לעלות ולהיכלל בבחינת למעלה מהזמן, שזהו בחינת כריתת וביטול הערלה שהוא תיקון הברית שהיא שלימות הדעת שזוכין דייקא אחרי שעברו שבעה ימים שהם כלל הזמן.

כי כל הזמן נכלל בשבעת ימי השבוע, ואז דייקא זוכין לבחינת למעלה מהזמן שהוא שלימות הדעת, שזוכין על ידי מצות מילה ביום השמיני שהוא בחינת למעלה מהזמן. כי 'יום השמיני' הוא בחינת 'למעלה מהזמן', כי ביום השמיני הוא בחינת בינה עלמא דאתי שהוא למעלה מהזמן, למעלה משבעת ימי הבנין שהם אחיזת הזמן כידוע" (ליקוטי הלכות, מילה ד, א).

שאלה:

למדתי עם חברותא בליקוטי מוהר"ן, ובהגיענו לתורה פ"ט תניינא למדנו שם שעל ידי ששומעים תורה מפי הצדיק זוכה למצוא שידוכו. ורבינו מדגיש שם כמה פעמים שצריך לשמוע 'מפיו' דווקא, וכלשונו: "על כן צריך לשמוע תורה מפיו, שאז יוצא הדעת בבחינת מפיו דעת ותבונה", וכן בהמשך כותב: "זהו 'בקשו מפיהו', כי צריך לבקש התורה מפיו דווקא". ונפשנו בשאלתנו: איך ניתן לקיים זאת כיום, שהרי אין לנו יכולים לשמוע מפיו של רבינו ממש, רק ללמוד תורתו מפי כתביו?

תשובה:

היטבת לשאול.

ואכן, ענין זה של שמיעת התורה מפי הצדיק דווקא, מבואר בעוד כמה תורות בליקוטי מוהר"ן, הן בתורה י"ט והן בתורה ק"ב, שם כותב רבינו להדיא על החילוק בין השומע מפי הצדיק לבין הלומד מתוך הספר.

כמו כן, מבואר בכמה מקומות בליקוטי מוהר"ן, הן בתורה ד' והן בתורה ע"ב תניינא, מעלת ראיית פני הצדיק. וגם על כך נשאלת השאלה: כיצד מתקיימים כיום דברים אלה?

ובכן:

לולי המסורת הברורה, היה מקום לחשוב שהרצפה לקיים בימינו "ראיית פני הצדיק" או "שמיעת תורה מפיו", עליו לצאת ולחפש צדיק חי, שנמצא אתנו בדורנו, וניתן לראותו בעיני בשר ולשמוע תורה מפיו. אמנם, מסורת ברורה בידינו שגם כיום אחר הסתלקותו של רבינו הק', מתקיימים כל העניינים המבוארים בספריו, על ידי ההתקרבות אליו דווקא, וכדבריו הנוקבים של הרה"ק מטשעהרין:

"הנה ידוע מפי תלמידיו הקדושים שכל המאמרים שגילה בענין מעלת התיקונים הנוראים והנפלאים שנעשין על ידי ההתקרבות אל הצדיק, וכל הפרטים שיש בזה, כל דבריו ז"ל בזה חיים וקיימים לעד, וגם עכשיו אחר הסתלקותו ז"ל נעשה כל זה על ידי שמתקרבים אל ענייניו הקדושים ז"ל, ונכללין בתוך הקיבוץ הקדוש הנקראים על שמו הקדוש ז"ל, ומתדבקין עצמן בלימוד ספריו הקדושים, ומקבלין עצותיו הקדושים, ובאים על ציונו הקדוש ומתפללים שם על התשובה והיראה והעבודה וכו'. בפרט כשזוכין להכלל בתוך הקיבוץ הקדוש בעת שמתאספין אליו ז"ל על ראש השנה וכו', כידוע ומבואר כל זאת במקום אחר. על כן צריכין לבאר קצת, איך פּרטי התיקונים שבמאמר זה נמשכין גם עכשיו אחר הסתלקותו ז"ל" (פרפראות לחכמה, סימן ד, אות כג).

כיצד שומעים כיום את רבינו?

וכאן אנו מגיעים אל הסוד הגדול:

ספריו של רבינו הקדוש, הם לא רק אמצעי להכיר את דבריו, אלא הם נוכחותו של רבינו בעצמו. כך שבאמצעות הלימוד בהם, אנו משיגים את כל חלקי ההתקרבות אליו.

וכפי שלמדנו רבינו בתורה קצ"ב בליקוטי מוהר"ן, שבתוך הספר של הצדיק נמצא 'פניו שכלו ונשמתו' ממש, ועל ידם אנו יכולים להשיג כל חלקי ההתקרבות וההתדבקות בו. עד כדי כך שכשאנו מסתכלים, מעיינים ומתבוננים, בספרו של רבינו הקדוש - אנו ממשיכים עליו את תיקון "ראיית פני הצדיק"!

וכפי שכותב הרה"ק מטשעהרין בביאורו על תורה ד': "התיקונים שנעשין על ידי הסתלקות פני הצדיק - עיין בסימן קצ"ב שבכל ספר וספר נמצא דמות דיוקנו ואור פניו של זה הצדיק והחכם שחידש אלו הדיבורים שבוה הספר" (פרפראות לחכמה, סימן ד, אות כד).

ובביאורו על תורה ע"ב תניינא, הוא מפרש יותר: "שכשמעינין היטב לשם שמים בספרים הקדושים של הצדיק האמת, ומתבוננין היטב בנפלאות נוראות השגתו הקדושה, ובנעימות אמיתת דבריו ועצותיו הקדושים והתמימים וכו', על ידי זה ממשיכין התיקונים המבוארים בפנים שזוכין על ידי ראיית פני הצדיק! כי בהספרים הקדושים שם מאיר פניו ושכלו ונשמתו של הצדיק" (פרפראות לחכמה, תורה עב, אות ב).

ומעתה לשאלתך:

גם 'לשמוע תורה מפיו של רבינו' - ניתן לזכות בימינו אנו. שכן, על אף שאנו לומדים את דבריו מתוך הספר. "אבל על פי המבואר לעיל מובן היטב, כי רבינו הקדוש חי וקיים, והוא מנהיג אותנו גם היום, והוא אומר תורתו גם עכשיו בכל פעם שאנו לומדים אותה, ואוזנינו שומעים התורה מפיו ממש! ומתוך למוד התורה אנתנו מבינים כל מה שעלינו לתקן בכל עת ובכל שעה" (שערי צדיק, חלק ד, מכתב קד).

אי לכך, גם הסגולה לזיווג הגון אשר הזכרנו לעיל, וכן שאר הסגולות הנפעלות על ידי שמיעת תורה מפי הצדיק - נפעלות על ידי הלימוד בספרי רבינו. שכן: "בכל פעם כשלומדין תורתו הקדושה של רבינו הקדוש שהמשיכם בדרך נפלא כזה, מעוררין סגולות תורתו לתקן ולפעול כל מה שצריך לתקן ולפעול גם היום בעדנו. וכשלומד תורתו הקדושה, אחד שצריך לישועה בענין זיווג הגון, הרי הוא יכול לעורר ולהמשיך על עצמו התיקון הנפלא הזה השייך למציאת זיווגו, ועל ידי זה באמת השם יתברך מזמין לו זיווגו ההגון לו מן השמים, כי נחשב כאילו שומע אז התורה מפיו של הבר דעת עצמו ממש!" (שם).

פנינים מאירים ויחודשים מזרחיים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכטער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

ספר דרך אמונה

מלוקט מדברי ראשונים ואחרונים ובמיוחד מדברי הבעש"ט ותלמידיו זיע"א - נלקט ע"י אדמו"ר מתו"א זצוק"ל

על ידי זה שאני בער לכן אני תמיד עמך

האמונה היא למעלה מן הדעת וההשגה כי (משלי יד, טו) פתי יאמין לכל דבר וערום יבין וגו', ולגבי הקב"ה שהוא למעלה מן השכל והדעת ולית מחשבה תפיסא ביה כלל הכל כפתיים אצלו יתברך כדכתיב (תהילים עג, כב) ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך וגו' כלומר שבזה שאני בער ובהמות, אני תמיד עמך. (לקוטי אמרים תניא פרק יח)

איך בין א נאר און גלויב

שמעתי מפי הצדיק ר"נ ז"ע, שהבעל שם טוב ז"ל אמר לתלמידיו: אחרי כל השגותי למעלה בשורשי התורה והמצוות ואחר כל התענוג מהשגותיי, אני מניח את כל השגותי ומחזיק אני באמונה פשוטה "איך בין א נאר און גלויב", וסיים: ראו, הלא הבעל שם טוב ראה מאד הכל בהשורש, ואף על פי כן הניח כל זה והחזיק ביסוד פשוט, האמונה פשוטה. (ספר יסוד העבודה מכתב כד)

סדר התפלות ביום התענית

קבלת תענית

ישנם כמה סוגי תעניות, ובכל אחת מהם, דין קבלת התענית שונה, וכדלהלן:

תענית חובה - ארבעה הצומות ותענית אסתר אינם צריכים קבלת תענית מבעוד יום, שמקובלים ועומדים מתקנת חז"ל (סי' תקסב משנ"ב סק"ו).

תענית מכח מנהג - תענית של ערב ראש השנה וכדו', או קהילות שלמות שקיבלו עליהם כל הציבור מדור דור יום ראשון לתענית שובב"ם, או תענית ערב ראש חודש, אין צריכים קבלה. וחובת הצום תלוי לפי המנהג, שאם נוהגים להתענות רק חצי יום אין חובה להשלים. אבל בדרך כלל בזמננו אין מנהג קבוע לצומות שלא תיקנו חז"ל, ואפילו תענית בה"ב או תענית כ' סיון צריך קבלת תענית. והכל תלוי באדם עצמו לפי מה שקיבל על עצמו בערב התענית; אם קיבל על עצמו תענית חצי יום אין צריך להשלים, ואם קיבל על עצמו תענית סתם חייב להשלים (שם סק"ו וביה"ד"ה שרגייל וש"ע ס"ג).

תענית יחיד - יחיד שנדר וקיבל על עצמו יום תענית לתשובה וכפרה, חייב לקבל על עצמו בערב התענית את היום הבא כיום תענית, שהתענית צריכה הזמנה. ואם שכח לקבל על עצמו בערב התענית, אפילו אם נזכר לאחר צאת הכוכבים וקיבל אז על עצמו להתענות מחר והשלים התענית, לא יצא ידי נדרו (שו"ע שם ס"ה), ומכל מקום גם מי שלא קיבל על עצמו היום כתענית גמור, אם מתענה עולה לו היום כסיגוף לתשובה וכפרה, ויכול לומר עננו בשומע תפלה כדלהלן (משנ"ב סק"ב).

תענית חלום - מעיקר הדין, יחיד שמתענה תענית חלום אין צריך כלל קבלה כלל, שכן השמים הטילו התענית עליו (משנ"ב סק"ו), אבל בזמננו, על פי רוב החלומות באים מהרהורי לב שאינם מזקקים ואין זה סימן שהטילו עליו תענית מן השמים (ע"י עירוה"ש סי' רפח ס"א), ובאגרות חז"א ח"ב סי' קמט הורה לומר הרבוש"ע בנשיאת כפיים).

תפלת עננו

הש"ץ אומר עננו בשחרית ובמנחה ככרכה בפני עצמה בין ברכת גואל ישראל לרפאנו, וחותם בברוך אתה ה' העונה לעמו ישראל בעת צרה; והיחיד אומר רק במנחה באמצע ברכת שומע תפילה ואינו חותם בברוך (סי' תקסו ס"א ותקס"א). ואין החזן אומר עננו רק בתענית ציבור קבוע, או שמבעוד יום קבעו עשרה אנשים ביחד להתענות מחר, או במקום שיש מנהג להתענות ביום לא וקיבלו עשרה אנשים מבעוד יום להתענות אפילו שלא ידעו זה מזה. אבל אם במקרה נזדמנו עשרה יחידים וראו שכל אחד קיבל על עצמו את היום כתענית, אינם נקראים ציבור לענין אמירת עננו וקריאת ויחל (ע"י סי' תקסו ס"ב ושו"ת חשב האדון ח"ב סי' כח).

חולה שאינו מתענה אינו אומר עננו, ולכן מי שאינו מתענה לא ישמש כשליח ציבור ביום התענית שהרי לא יוכל לומר עננו. ובדיעבד אם כבר התחיל חזרת הש"ץ ונזכר באמצע שאינו מתענה, יאמר עננו בשומע תפילה, ובמקום 'ביום צום תעניתנו' יאמר 'ביום צום התענית הזה' (משנ"ב סי' תקסו סק"ח). כמו כן גם אם החזן מתענה, אבל אין במנין זה עשרה אנשים

ג' פרשיות עם ב' ספרי תורות

כבר לקרות בספר השני שמונח על התיבה ולא לעבור על המצוות. וכן כתב בעשרי אפרים (שער ס טו) שיש לגלות את הספר הראשון בין קריאה ראשונה לשניה בשעה שאומרים מי שיברך.

אכן משמעות דברי הראשונים אינו כן, ומשמע שגם אם קרה שלא גללו את הספר הראשון בין הקריאות, יש לקחת את הספר הראשון לקריאת מפטיר. דחשש של כבוד וטורח הציבור אין זה סתם שגוילים זמן מהציבור, שהרי גם לגלול את הספר השני ולקחת ספר חדש ולעשות 'הגבהה' לוקח זמן ולא חששו לכך. ואפילו בשבת שקלים שפרשת השבוע קרוב לפרשת כי תשא מוציאים שני ספרים ואין גוללים, אף שהגלילה לוקחת פחות זמן מלפתוח ספר חדש.

אלא כך פירושו של דברים, שלפי האמת אין כל עליה נחשבת כקריאה בפני עצמה, רק כל סדר הקריאה שקורים בספר נחשב כקריאה אחת, ולכן היה נהוג בזמן חז"ל שהכהן בירך לפניו ברכת 'אשר בחר' והאחרון בירך לאחריה 'אשר נתן' והאמצעיים לא בירכו כלל. וחז"ל לא רצו לתקן לקרות שתי הפרשיות בספר אחת, כי אז היה נחשב שתי הפרשיות כקריאה אחת גדולה, וגלילת הספר תורה באמצע היה נחשב כזלזול וטורח בציבור שמפסיקים את הקריאה עם הגלילה. ולכן תיקנו חז"ל לקרות כל פרשה בספר תורה בפני עצמה ולברך לפניו ולאחריה, דאז נחשב כל פרשה כקריאה נפרדת ואין הגלילה להפסק באמצע (ע"י קמא ס"ב). ולכן עדיף תמיד לקחת ספר חדש אף שזה לוקח יותר זמן, ולא לגלול את הספר ממקום למקום.

השבוע מוציאים שלשה ספרי תורות: אחד לקריאת פרשת תזריע, השני לקריאת ראש חודש, השלישי לקריאת פרשת החודש. ובספר **אמרי פנחס** להרה"ק מקוריץ זי"ע (פרשת תרומה) מובא: "העולם קוראים לארבע פרשיות שבתות טובים, כי בעבור שמוציאים שני ספרי תורה יש אור גדול יותר. וכשמוציאים ג' ספרי תורה, הוא אור גדול מאד!".

הטעם שמוציאים לכל פרשה ספר בפני עצמה, מבואר במסכת **יומא** (ג) שאין קורים שני פרשיות משני עניינים בספר תורה אחד, לפי שאין גוללים ספר תורה בציבור. ופירש **רש"י** (שם) שאין זה כבוד לציבור שיהו ממתנינים עד שיגללו ויחפשו את הקריאה הנצרכת, ולכן פותחים ספר תורה שכבר נגללה ומוכנה לקריאת הפרשה. והרמב"ם (פי"ג מהל' תפלה הכ"ג) כתב הטעם, מפני טורח הציבור שלא רצו חז"ל להטריח על הציבור לעמוד עד שיגללו את הספר תורה.

וכתב **הרמ"א** (ס"ט תרסט) שבבית הכנסת שאין שם רק שני ספרי תורות, אזי לאחר קריאת הפרשה השניה חוזרים ולוקחים את הספר תורה הראשונה וקורים בו הפרשה השלישית. ומקור דבריו הם **באור זרוע** (ח"ב סי' שצג) **מנהגי מהרי"ל** (הל' סמח"ת) ו**מנהגי טירנא** (מנהג שמנ"ע).

והנה **בביאור הלכה** (סי' תרסט) הביא בשם **החמד משה** שאין לקחת את הספר הראשון לקריאת מפטיר רק אם גללו והכינו אותו בין הקריאות, דכיון שיש ספר מוכן לפרשת מפטיר מניחים את הספר השני ולוקחים את הראשון המוכן, אבל אם אין הספר הראשון מוכן וצריכים לגללו עדיף

דתעניתא צדקה, ולכן נוהגים אז ליתן צדקה לכפרה (תוס' מגילה כא. ד"ה הקורא, סי' תקסו ס"א ומשנ"ב סק"ב).

בשעת הקריאה אומרים הקהל בקול רם את הפסוק 'שוב מחרון אפך' ואת ה"ג מדות דרך בקשה, והחזן והעולה אין אומרים אותו עם הקהל דרך בקשה, רק לאחר שסיימו הקהל הם חוזרים על הפסוקים בטעמי התורה מן הכתב (משנ"ב שם סק"ג ע"פ הספר חסידים סי' רז).

לכתחילה אין לקרות לתורה למי שאינו מתענה, או למי שדעתו לשבור הצום קודם צאת הכוכבים. ובדיעבד אם קראוהו לעלות, אם אירע כן בשני וחמישי בשחרית מותר בדיעבד לעלות ולברך ואין בזה חשש בהרה שאינה צריכה, דבלאו הכי יש חוב לקרות בתורה בכל שני וחמישי מתקנת עזרא. ואם אירע כן בשאר הימים, בשחרית או במנחה, שיעקר הקריאה לא נתקן רק בשביל התענית, ישתמש ולא יעלה, אלא אם כן היא שעת הדחק גדול וחשש כבוד הבריות יש להקל שיעלה ויברך (סי' תקסו ס"ג ומשנ"ב שם).

תפלת מנחה

נוהגים שהחזן מתעטף בטלית בתפלת מנחה

חכימא דיהודאי

הנגיד ר' צבי הירש

גיסו של רבינו (ג)

כתיבת ספר תורה

בעלים לתרופה רואים שמהרנ"ת עסק לכתוב ספר תורה, והרבני הנגיד ר' הירש שילם בעדה, ואח"כ נערך ה"הכנסת ספר תורה", וז"ל: "ערב ר"ח אב תר"ג ... ושלושה רובל - חדש אני שולח ביד בתי על הספר תורה מטשעהרין, אולי לא יצטרך הסופר על עורות. ואתה בני תדע איך להתנהג עם הסופר שלא יחסוף מעות מקודם הכתיבה, הן מהספר תורה של ר' צבי מטשעהרין, הן מהספר תורה מסאוראן" וכו' (סי' תל"ב). וכן במכתב אחר: "ב' אלול תר"ג טשעהרין ... וה' רובל חדש ליד בתי חנה צירל תחיל שהוא על הספר תורה של ר' צבי מפה" וכו' (סי' תל"ה).

"נחת ינחת מהספר תורה"

עוד במכתב אחר: "א גיסן תר"ד ... ושולם רב לכל אנשי שלומינו הנאהבים והנעימים לכל אחד לפי מעלתו הרמה, ובפרט וכו' ולידידי הרבני הנגיד הותיק מו"ה צבי הירש נ"י עם שלום בניו ויוצאי חלציו שיחי'. ואודות הספר תורה, תדעו שכבר נגמרה תהילה לאל, ולא נשאר רק שלשים עמודים שצריך לכתובם, ועל זה מגיע לי סך ששה רובל - חדש שנשאר אצל מעלתו, כי אני קיבלתי ממעלתו כבודו רק נ"ד רובל - חדש חוץ ה' רובל - חדש להבעל מגיה, עוד מגיע ממע"ל אחד רובל - חדש בעד נרות שנתית לו בחורף הזה, חוץ שכר הכתיבה, גם על אלו הששה רובל - חדש הנ"ל הוכרחתי להלוות לו על פסח אחד רובל - חדש, על כן יראה מעלתו לשלוח לי מיד הסך ב' רובל - חדש הנ"ל, וימסרם ליד ר' אברהם בער שיחי', והוא ישלחם לי מיד. ואם ירצה להוסיף לשלוח לי נדבתו הטובה על פסח מה טוב, ושכרו יהיה כפול מן השמים. נא לקיים דברי מיד, ואם ירצה השם נחת ינחת מהספר תורה, וצדקתו תעמוד לעד" (סי' תנ"ג).

זרעו אחריו

בניו של ר' הירש, היו ג"כ נגידים ועשירים מפורסמים בעיר טשעהרין, ומתלמידי מוהרנ"ת ז"ל, הלא הם: הנגיד ר' יעקב, והנגיד ר' יחיאל.

נערך ע"י הרה"צ רבי נחמן שווארצמן שליט"א בעמ"ס "אוצרות עלים לתרופה".

פרק שלישי לציון תשעים שנה מהסתלקותו של מרן הגר"ח זוננפלד ז"ע - י"ט אדר ב' תרצ"ב - תשפ"ב

רבות דובר על שנינותו וחריפות דעתו של רבינו יוסף חיים זוננפלד ז"ע שהיה חכם הרואה את הנולד. וכלל תושבי ירושלים, ואף אלו שלא נמנו מנאמניו - ידעו היטב שכאשר צריך ליטול עצה על ענין סבוך הדורש עצה ותושיה, יש כתובת אחת ויחידה לכך: ביתו של רבינו יוסף חיים.

אך על כולם, באה פקחותו הנדירה לידי ביטוי בהנהגת ספינת העיר והדור, מול כל הגלים שאיימו להטביע אותה, מבית ומחוץ. כשרבי יוסף חיים עמד איתן כצור חלמיש, כאשר בראייתו הרחוקה ידע ברור איך להתנהל מול כל נסיון, ותמיד אמר לכל אחד את המילה הנכונה בשעתה.

פעם פגש בו הוגה השפה העברית, בן יהודה שר"י, והקדים כנגדו במילים שהנהיג לומר לפי נימוסו המתקדם: "שלום אדוני". ענה לו הגר"ח: "שלום עבדי..."

מאידך, קרה פעם מקרה ציבורי שהגר"ח סבר שלפי המצב דאז היה צריך לעשות פעולה מסוימת, אשר לפי דעתם של קנאי ירושלים היה בזה משום פירצה בחומות הדת, ורבי מאיר סעמניצער, מחרדי העיר הידועים, הגדיל עשות והלך אחרי הגר"ח ומחה בו, אבל הגר"ח לא שת ליבו בסברו שפעולה זו הכרחית ואין מנוס מלבעצה. ומה רבה הפליאה, שכאשר הגיע הגר"ח למקום שם היה צריך להיכנס, ור' מאיר חשב לסוב על עקבותיו, פנה לפתע הגר"ח לעברו ואמר לו: "א מאיר, אתם צריכים לעשות את המוטל עליכם, ואל תרפו מלמחות עד הרגע האחרון, גם כשנראה שהענין תם וכבר אין מה לעשות - אסור להתיישא וחייבים להמשיך ולמחות!"

ידוע שהגר"ח היה מוזמן רבות למול את ילדי ירושלים, והזדמן שהסנדק היה ר'ב מטעם, שהיה מלמד זכות על רשעי ופריצי הדור ההוא בבלתי הבט על שחיתות דרכם. היה זה ביום הושענא רבה, ולאחר שהגר"ח שימש כמוהל והלה כסנדק, הסבו יחד לסעודת הברית, במהלכה נשא הרב הלז את אמרות פיו והחל להצדיק ולשבח את פושעי ישראל, באומרו שברבעת המינים מצרפים את הערבה שאין לה טעם וריח לרמז שאנו מצרפים אלינו את אלו שריקים מן המצוות כערבה.

הגר"ח בתבונתו המתין וכאשר הגיע תורו להשמיע אמרותיו פתח ואמר: "הדורש הקודם אמר שאנו מצרפים עימנו את הערבה, אבל הוא לא סיים שכל זאת רק אם היא נכנעת ללולב לאתרוג ולהדסים, בעלי הטעם הריח, ואולם ביום הושענא רבה, כשהערבות זוקפין את עצמן ובונים במה לעצמן - חובטין אותן בקרקע..."

כיצוא בזה מספרים שעוד נפגשו השניים במעמד פדיון פטר חמור, ואותו רב דרש בהתלהבות שלפלא שהחמור היא הבהמה החומרית והמזולזלת ביותר, ועם כל זה נבחר דווקא הוא מכל שאר הבהמות למצות הפדיון, וכל כך למה?! משום שכאשר יצאו ישראל ממצרים סייעו להם החמורים "שאינן לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים" (בכורות ה:), ולפי שהם עזרו להוביל את עם ישראל לארץ ישראל זכו לדורות להיבחר למצוה הנשגבה חרף היותם ריקנים וחומרניים כל כך.

המסר היה ברור, כלומר, חרף היות הציונים ריקנין מן המצוות, ועומדת להם זכותם בהחייאת היישוב בארץ ישראל...

ואז עלה הגר"ח על דוכן הנואמים והתבטא במילים קצרות וחדות ביותר, וכך אמר לציבור: לא חשבתי לדבר במעמד, אבל הדרשן הקודם פשוט לא כילה את דבריו עד תומם, ובאתי הנה להשלים את דרשתו; החמור אכן נבחר למצוה, אבל סוף סוף החמור נשאר חמור ואי אפשר להשאיר אותו כפי מצבו הריקן ומנוער מכל, ולכן מצוה התורה שאם הוא נכנע ופודה את עצמו אצל הכהן - מוטב, אבל אילו לא - מקיימים בו "וערפתו!"

פקחותו נודעה ונרשמה לדורות בספרי קורות העיתים. בימים ההם הגיע ארצה איוה לורד' אנגלי בנסיון לתווך ולהשקיע את התנגדות העם הערבי והצקתם ליישוב היהודים בארץ הקודש, ואף שכבר קדמו לו רבים וחכמים בעיניהם שניסו אף הם להשכיח שלום ולפתור את הסכסוך מבלי הצלחה, סבר אותו לורד שעלה בידיו רעיון מוצלח שירצה את כל הצדדים, וניסה להתעקש ולהתקבל במעונם של רבני ירושלים שישתפו עימו פעולה ויסיכמו להצעתו המבריקה.

תחילה נפגש עם רב ידוע והציע לו את הצעתו, אך זה האחרון החל להתווכח אתו שהתוכנית לא הגיונית ולא תצליח, אולם האנגלי דבק ברעיונו ולא הסכים להודות לזולת. וכראות בעל הבית את עקשנותו של האנגלי עלתה חמתו באפו וגירש אותו מכל מדרגות ביתו. ניסה האנגלי לנסות את מזלו אצל הגר"ח, והוא כבר הבין היטב מה עושים עם אדם שכזה, ועשה את עצמו כמסכים וכמתפעל ביותר מן הרעיון המוחכם שלא נשמעו כמותו, אלא שכאשר התבקש לחתום על התוכנית השיב לו בדרך ארץ שקודם לכן צריך לבקש את חוות דעתו והסכמתו של המופתי הערבי, ואז יוכל גם הוא להצטרף.

כמוכן, שהאנגלי יצא מן הבית ושוב לא חזר...

וברבות הימים כתב הלורד בספרו, שבעולם היו מפורסמים שבירושלים ישנם רבנים 'נאורים' ואילו רבי יוסף חיים איננו מן המביינים, אבל כשביקר בירושלים בפועל ראה שאין מי שידימה לרבי יוסף חיים בחכמתו היתירה ובראייתו הרחוקה.

<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר חיים הושע ראטה שליט"א להלל נישואי בתו ע"כ בשטענען יה"ד שויבה לנדלו לתורה לחופה בדרוך ביה"ק זע"א</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר אליעזר ראטנבערג הי"ו להלל הויכנס בנו מרדכי יואל נ"ו לעול תורה ומוצות יה"ד שויבה לנדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר חיים יוסף בתו הי"ו להלל הויכנס בנו שמשון נ"ו לעול תורה ומוצות יה"ד שויבה לנדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>
<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר דוד טעמן הייזשין הי"ו ולאביו הר"ח ר' יצחק הילפרין שליט"א ולחזונו הר"ח ר' שמשון מיל שליט"א להלל תולדות הבית הנבחר יה"ד שויבה לנדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר חיים טעמן הי"ו להלל תולדות הבית יה"ד שויבה לנדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר זאב ליפשיץ הי"ו להלל תולדות הבית יה"ד שויבה לנדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>

הודעה חשובה

הנגו להודיע בזה לכל חברי החבורות כי בעוה"ש"ת נצא כבכל שנה

"לשבוע של התעלות" אחרי חג הפסח במושב "סודות"

ההרשמה למסגרת ה"שבוע של התעלות" תתקיים מיום רביעי ה' ניסן עד יום שני י' ניסן

בישיבת בין הזמנים וכפי שיפורסם

ויה רצון שהפעם זו בידינו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה ולנטוע בלבנו יראת שמים מטורה כרצון מראנו יתברך בדרך שהתורה לנו רביד'ק יזע לטוב לנו כל הימים

כפבר רב
תחלת החבורות